

En verden i forandring – et forsvar i forandring

**Regeringens forsvarsoplæg
2005 – 2009**

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Totalforsvaret	3
Internationale opgaver	4
Øvrige forhold	4
Sammenfattende medfører dette, at:	4
Hæren	4
Søværnet	6
Flyvevåbnet	7
Værnsfælles område	8
Hjemmeværnet	9
Det statslige redningsberedskab	10
Andre forhold	10
Bilag	13
Samtænkning af civil og militær indsats i internationale operationer	15
Kommissorium for arbejdsgruppe vedrørende samling af det statslige redningsberedskab og forsvaret	17
Materielskitse over større materielprojekter i periode 2005-2009	18
Deployerbare kapaciteter	19

Regeringens visioner for forsvaret

Indledning

1. Den aktuelle sikkerhedspolitiske situation, herunder udvidelsen af NATO og EU, understreger, at den konventionelle militære trussel mod dansk område er bortfaldet i en overskuelig fremtid, hvorfor der ikke længere er behov for det territorialforsvar, der har været opstillet med henblik på imødegåelse heraf.

Terrorangrebene den 11. september 2001 og senere terrorangreb har demonstreret, at de sikkerhedspolitiske udfordringer og risici, som blandt andet Danmark står overfor, har ændret sig markant. Nye asymmetriske og uforudsigelige trusler i form af international terrorisme og spredning af masseødelæggelsesvåben og deres fremføringsmidler er kommet til.

Truslerne behøver ikke at udspringe fra Danmarks geografiske nærområde, men kan, selvom de manifesterer sig i udlandet, udgøre risici for Danmark, vore allierede og vores fælles værdier. Derfor bør den sikkerhedspolitiske vægt være rettet mod at kunne imødegå truslerne der, hvor de opstår, hvad enten det er inden for eller uden for landets grænser. Det danske forsvar bør derfor fokusere på dels sammen med øvrige komponenter at styrke totalforsvaret af Danmark og dets befolkning, dels at kunne deltage i internationale operationer.

Truslernes uforudsigelighed indebærer, at dansk forsvar ikke længere kan indrettes efter et veldefineret trusselsbillede. Derfor bør forsvaret fremover indrettes efter en kapacitetsbaseret tilgang, således at en bred vifte af kapaciteter kan stilles til rådighed i situationer, hvor dansk sikkerhed eller danske interesser direkte eller indirekte er truet eller berørt. Truslernes uforudsigelige karakter stiller krav om øget vægt på indsatsberedskab og evnen til at kunne indsætte kapaciteter, hvor der er behov herfor, hvad enten der er tale om en humanitær indsats, fredsstøttende operationer, katastrofesituationer i eller uden for Danmark eller indsats i egentlige militære operationer.

Totalforsvaret

Generelt omfatter totalforsvaret udnyttelse af alle ressourcer for at opretholde et organiseret og funktionsdueligt samfund, beskytte befolkningen samt samfundets værdier.

De trusler, totalforsvaret skal imødegå, går både på tværs af landegrænser og på tværs af de indenlandske administrative grænser mellem myndighedsudøverne. Imødegåelse af truslerne fordrer derfor både fælles løsninger og tæt koordinering mellem internationale og nationale ansvarlige myndigheder.

Forsvarets hidtidige uddannelse af værnepligtige til den mobiliseringsbaserede krigsstyrke har blandt andet indebåret, at det danske samfund har kunnet drage nytte af, at store dele af den danske befolkning som soldater har modtaget uddannelse i en række discipliner, der nu har fået øget relevans. Dette gælder eksempelvis bevogtning, førstehjælp, katastrofeindsats, forsvar mod atomare, biologiske og kemiske kampstoffer mv. I den nuværende situation har den traditionelle uddannelse af værnepligtige til territorialforsvaret mistet en stor del af sin relevans, men der er imidlertid fortsat behov for mandskab til, at forsvaret kan bidrage til totalforsvaret. Den i henhold til grundlovens § 81 fastlagte værnepligt bør derfor tilpasses i henhold hertil.

Totalforsvaret styrkes i øvrigt i videst muligt omfang ved at samle løsningen af det statslige redningsberedskabs og forsvarets opgaver i en struktur, der sikrer synergieffekt og forenkling. Tilsvarende gælder for hjemmeværnet, der under bevarelse af dets identitet integreres i forsvarets operative og støttende strukturer.

Endvidere styrkes totalforsvaret ved, at der etableres en totalforsvarsstyrke på ca. 15.000 soldater, som har gennemgået en relevant uddannelse af ca. 600 timers varighed, på ca. tre måneder. Denne styrke er forpligtet til inden for de første tre år efter den første samlede uddannelse i forsvaret, at stille sig til rådighed i op til tre måneder i forbindelse med løsning af totalforsvarsopgaver for det danske samfund, såfremt forsvarets stående styrker, det statslige redningsberedskab og hjemmeværnet ikke er tilstrækkeligt. Totalforsvarsstyrken sikrer således, at samfundet råder over tilstrækkelig kapacitet til at imødegå trusler mod Danmark og større katastrofer.

Værnepligten evalueres ved udgangen af 2006.

Internationale opgaver

De militære styrker omstilles og udvikles. Sammen med allierede skal forsvaret indledningsvis kunne virke effektivt i operationer med høj intensitet under ofte vanskelige og omskiftelige vilkår, så forudsætningerne for stabilisering af givne konfliktområder tilvejebringes, og styrkerne skal kunne udsendes hurtigt. Herved kan og skal forsvaret i væsentlig højere grad end hidtil være i stand til at deltage i fredsstøttende opgaver, herunder konfliktforebyggende, fredsbevarende, fredsskabende, humanitære og andre lignende opgaver.

Den militære indsats skal sammentænkes med øvrige danske indsats for at opnå maksimal effekt af den samlede indsats og styrke Danmarks mulighed for at påtage sig et ansvar. De relevante aktører bør bringes sammen så tidligt som muligt i forberedelsen af udsendelsen af danske militære styrkebidrag, så det dermed bliver muligt fra starten at definere eventuelle relevante civile stabiliseringsindsatser i det militære indsatsområde. En koncentreret indsats og gensidig udnyttelse af militære og civile erfaringer i denne forbindelse vil gøre det muligt at opnå bedre resultater og dermed alt andet lige også forkorte behovet for militær tilstedeværelse.

Danmark skal fortsat være et aktivt medlem af FN, OSCE og NATO, og forsvaret skal fortsat kunne yde troværdige bidrag til NATO, herunder til "NATO's Response Force".

Det er partiernes fælles opfattelse, at den stedfundne og forudseelige sikkerhedspolitiske udvikling giver mulighed for, at mobiliseringsforsvaret kan nedlægges for at styrke forsvarets evne til både at bidrage til totalforsvaret, herunder evnen til at imødegå terrorhandlinger og deres virkninger, og til at udsende veluddannede og veludrustede enheder i internationale opgaver. De militære styrker skal kunne anvendes både internationalt og inden for Danmarks grænser, og forsvaret af Danmark vil i påkommende tilfælde selvagt være hovedopgaven.

Øvrige forhold

Omstillingen af forsvaret gennemføres ved rationaliseringer og effektiviseringer af stabs- og støttestrukturen til fordel for de operative kapaciteter. Ved en centralisering af forvaltning af personale, materiel og etableringer mv. reduceres den nuværende administrative opgaveportefølje ved Forsvarsstaben, Farvandsvæsenet, Hjemmeværnskommandoen, Forsvarets Bygningstjeneste, de operative kommandoer og underliggende myndigheder, herunder regimenter, flyvestationer og flådestationer, skoler mv. Tilpasningerne medfører, at den nuværende balance mellem stabs- og støtte-

strukturen og de operative kapaciteter ændres markant til fordel for de operative kapaciteter.

Forligspartierne noterer sig, at der er taget skridt til udlicitering af forsvarets it-drift. Der er enighed om, at Forsvarsministeriets institutioner og myndigheder til stadighed skal drives så effektivt som muligt. Det følger af ministeriets effektiviseringsstrategi, at alle driftsopgaver skal gennemgås for at vurdere deres udbudsegnethed. Der vil således blive sat fokus på udnyttet potentiale for udlicitering og derved udnytte konkurrencen på det private marked for at opnå høj effektivitet og kvalitet i løsning af driftsopgaver.

Sammenfattende medfører dette, at:

- Forsvaret omstilles således, at der tilvejebringes operative kapaciteter og frigøres ressourcer til, at forsvaret hurtigt og fleksibelt kan opstille og udsende styrker i internationale operationer samt opretholde udsendte kapaciteter svarende til ca. 2.000 soldater (ca. 1.500 fra hæren og ca. 500 fra søværnet og flyvevåbnet).
- Det nuværende mobiliseringsforsvar og tilhørende strukturer nedlægges. Tilbageværende stabs- og støttestrukturer rationaliseres og effektiviseres, således at de netop er tilstrækkelige til at understøtte de operative enheder, herunder totalforsvaret og den øvrige hjemlige opgaveløsning.
- Det statslige redningsberedskab, hjemmeværnets og forsvarets opgaver samles under forsvarsministerens ressort.
- Den nuværende værnepligt i forsvaret omlægges, så den målrettes mod totalforsvaret. Denne værnepligt vil samtidig kunne danne grundlag for rekruttering til forsvaret for dem, som måtte ønske det, og vil i det hele bidrage til forsvarets forankring i det danske samfund.
- Det samlede antal af operative enheder mindskes til gengæld for en fokusering og kvalitativ styrkelse af de tilbageværende enheder.
- Et antal kaserner og etableringer lukkes.
- Der frigøres økonomiske ressourcer til indsættelse af danske styrkebidrag i internationale operationer.

Hæren

2. Hærens kapacitet til hurtigt at kunne indsætte styrker for at hindre kriser i at opstå eller i at udvikle sig yderligere styrkes, samtidig med at der skal kunne opretholdes styrker ude gennem længere tid i et større omfang, end det hidtil har været tilfældet. Hæren opstilles derfor i to brigader, der indgår i rammen af Danske Division. Danske Division og divisionstropper samt den ene af brigaderne består hovedsageligt af fastansatte soldater, mens den anden brigade primært udgøres af soldater på reaktionsstyrkekontrakt. Brigaderne opstilles, således at der fleksibelt kan sammen-

sættes relevante styrkebidrag afhængig af opgave og vilkår for aktuelle operationer. Deployering og logistik forudsættes planlagt og løbende afprøvet i forbindelse med blandt andet øvelser, deltagelse i NATO's Response Force mv., idet søværnet og flyvevåbnet inddrages heri i relation til henholdsvis sø- og lufttransport, således at udsendelse af styrker kan ske med kort varsel.

Danske Division med tilhørende brigader og divisions-tropper tilknyttes Allied Command Europe Rapid Reaction Corps, der har hovedkvarter i Rheindahlen i Tyskland, og enhederne vil desuden kunne tilknyttes Multinational Corps North East, som har hovedkvarter i Polen. Endvidere fortsættes deltagelsen i Multinational Stand-by Forces High Readiness Brigade for UN operations (SHIRBRIG) med et hovedkvarterkompagni, en opklaringsenhed, et militærpolitielement og stabspersonel. De til SHIRBRIG tilmeldte styrker tilvejebringes fra hærens to brigader.

Værnepligten omlægges, således at uddannelsen sætter de værnepligtige i stand til at løse samfundsrelaterede opgaver i totalforsvarsregi. Uddannelsen rettes mod såvel en militær uddannelse, der omfatter enkeltmandsuddannelse rettet mod soldatens evne til at løse opgaver i et usikkert miljø samt uddannelse med henblik på, at soldaten under føring kan virke i mindre enheder i forbindelse med løsning af opgaver i totalforsvarsregi, som et totalforsvarsmæssigt indhold (blandt andet brandbekæmpelse, katastrofeindsats, medvirken til opretholdelse af lov og orden mv.).

Uddannelsen er således primært rettet mod totalforsvaret i Danmark, hvorimod uddannelse af soldater til egentlige kampenheder kræver en betydelig længere uddannelse, som står åben for dem, som måtte ønske dette med henblik på fastansættelse i forsvaret eller udsendelse i internationale operationer.

Herudover indkaldes fortsat værnepligtige til varetagelse af opgaver i relation til forsvarets forpligtelser over for kongehuset, herunder til Livgarden og Hesteskadronen. Disse værnepligtige, der indkaldes 8 henholdsvis 12 måneder, har ikke efterfølgende beredskabsforpligtelse.

3. På baggrund af ovenstående tilpasses hæren således:

- To brigader, Sjællandske Kampgruppe, Jyske Kampgruppe, kampgruppen ved Danske Division, Hærens Operative Kommandos opklaringsbataljon samt kampbataljonerne – i alt fem – i det territoriale forsvar nedlægges. Endvidere nedlægges en række divisionsstropper, herunder Eskadrille 728 (panserværnshelikopterkompagniet), der indgår i flyvevåbnets nuværende struktur.

- Danske Division med stab, én kommunikationsenhed samt ét kommunikationscenter, der er etableret i Haderslev og divisionsstropper i form af én stående telegrafbataljon, og ét elektronisk opklaringskompagni i Fredericia, ét kadrebemandet militærpolitikompagni i Aalborg, én stående ingeniørbataljon i Skive, én stående artilleriafdeling bestående af stab, målopklaringsbatteri og element til ledelse af flystøtte i Oksbøl, UAV-batteri (ubemandede luftfartøjer til opklaring) samt luftværnsmissilafdeling i Varde. Hertil et kompagni til civilt, militært samarbejde (CIMIC), der placeres i Vordingborg.
- 1. Brigade bestående af primært fast personel etableres med stab og stabskompagni i Haderslev, én stående panserbataljon i Holstebro, én stående panserinfanteribataljon i Høvelte, én stående opklaringsbataljon i Slagelse, en stående, let opklaringseskadron på Bornholm, én stående logistikbataljon og ét stående militærpolitikompagni i Aalborg, ét stående panseringeniørkompagni i Skive samt én delvis stående artilleriafdeling i Varde. Brigaden tilmeldes NATO på højt beredskab.
- 2. Brigade bestående af primært personel på reaktionsstyrkekontrakt etableres med stab og stabskompagni, én kadrebemandet panserinfanteribataljon i Slagelse, én kadrebemandet panserinfanteribataljon i Høvelte, én kadrebemandet panserinfanteribataljon i Holstebro, én kadrebemandet artilleriafdeling i Varde, ét kadrebemandet panseringeniørkompagni i Skive, én kadrebemandet logistikbataljon og ét kadrebemandet militærpolitikompagni i Aalborg samt en stående, let opklaringseskadron på Bornholm. Brigaden tilmeldes NATO på lavere beredskab.
- Den Danske Operative Logistikgruppe etableres med primært fast personel i Vordingborg.
- Jægerkorpsets styrke søges øget til ca. 135 specialuddannede soldater.
- Der etableres basisuddannelse i Aalborg, Skive, Holstebro, Fredericia, Varde, Slagelse, Høvelte og Vordingborg.
- Skolestrukturen i hæren tilpasses det aktuelle behov. Hærens grundlæggende sergentuddannelse samles i Sønderborg.
- Sjælsmark kaserne afhændes, mens øvelsesterrænet i Melby nedlægges, og der søges mageskifte af skydeterænet i Hevring, som nedlægges. Ved øvrige etableringer etableres et garnisonsstøtteelement.

Der indkaldes årligt ca. 6.500 værnepligtige svarende til ca. 2.000 værnepligtige årsværk til hæren. Det samlede antal fastansatte udgør ca. 9.150 årsværk, og antallet af reaktionsstyrkekontrakter udgør ca. 4.070, hvortil der afsættes 27.800 indkommanderingsdage.

Der er ved placering af hærens enheder og myndigheder lagt vægt på et afbalanceret antal enheder i forhold til regionale hensyn, hensigtsmæssig udnyttelse af kaserner, herunder bygningsmæssig standard og miljømæssige forhold, samt uddannelsesforhold, herunder øvelsesterræner, idet den efterfølgende konsolidering af de enkelte tilpasninger kan medføre behov for ændringer.

Der anskaffes materiel til hæren således:

- Stabsøvelsessimulationssystem (taktisk simulationssystem til føringsuddannelse i hæren).
- Kommando- og kontrolsystemer (C3I) (kommunikations- og føringsystemer).
- Opklaringskøretøjer.
- Infanterikampkøretøjer, idet der udfases et antal pansrede mandskabsvogne af typen M113 samt 180 kampvogne (alle Leopard 1).
- Pansrede hjulkøretøjer.
- Indledende anskaffelse af et moderne ildstøttesystem.
- Bjærgningskøretøjer.
- Ingeniørmateriel.
- Logistik, herunder opdatering af felthospital samt "Klimamateriel".
- Indsatskøretøjer samt andet specialmateriel til Jægerkorpset.
- ABC-materiel til værnsfælles anvendelse.

Søværnet

4. Søværnets specialiserede kapaciteter til at gennemføre kystnære operationer, herunder ubådsoperationer, fastholdes og videreudvikles samtidig med, at den igangsatte udvikling vedrørende fleksible støtteskibe og patruljeskibe fortsættes. Evnen til deltagelse i NATO's stående flådestyrker, herunder deltagelse i NATO's Response Force, prioriteres, idet der skabes mulighed for at kunne bidrage med relevante enheder og taktisk stab samt den nødvendige kommandoplattform. Der anskaffes derfor tre ubåde og to patruljeskibe. Herudover projekteres yderligere ét patruljeskib, mens der udfases fire Standard Flex 300 fartøjer.

Herudover fastholdes søværnets evne til at løse de hjemlige opgaver, herunder opgaverne i det nordatlantiske område.

En række nationale og internationale initiativer, der vedrører statens ansvar for sikkerheden til søs, foranstaltninger mod forurening af havmiljøet og sikring af skibsfarten mod terror, medfører et stadigt større tilsyn med og overvågning af den civile skibstrafik i danske farvande med deraf følgende større ressourceforbrug. For at styrke den operative udførelse af redningstjenesten sammenlægges flyvevåbnets og

søværnets redningscentraler ved Søværnets Operative Kommando.

Værnepligten i søværnet omlægges, således at værnepligtige i søværnet principielt gennemfører uddannelsen som anført for hærens værnepligtige, idet uddannelsen i søværnet tillige omfatter et antal sejldage med henblik på rekruttering til søværnets faste personel. Herudover indkaldes et antal værnepligtige i ni måneder med henblik på at indgå i besætningen på Kongeskibet. Værnepligtige, der har forrettet tjeneste på kongeskibet, har ikke efterfølgende beredskabsforpligtelse som for øvrige værnepligtige.

5. Søværnet tilpasses i øvrigt således:

- Søværnets Taktiske Stab videreføres i Korsør og tilmeldes NATO på højt beredskab.
- "Maritime Assistance Service" (MAS) ved Søværnets Operative Kommando i Århus, der er i den indledende fase, udbygges.
- To fleksible støtteskibe med to besætninger og én vedligeholdelsesbesætning placeres under 2. eskadre i Frederikshavn. Ét fleksibelt støtteskib med helikopter tilmeldes NATO på højt beredskab.
- Tre ubåde med fire besætninger placeres under 2. eskadre i Frederikshavn. Én ubåd tilmeldes NATO på højt beredskab.
- Tre patruljeskibe med tre besætninger og én vedligeholdelsesbesætning placeres under 2. eskadre i Korsør. Tre korvetter udfases, i takt med at patruljeskibene bliver fuldt operative. Ét patruljeskib eller én korvet tilmeldes NATO på højt beredskab.
- 10 patruljefartøjer (Standard Flex 300), herunder fire fartøjer i kamprollen med fire besætninger og én vedligeholdelsesbesætning placeres under 2. eskadre i Korsør. To fartøjer i overvågningsrollen med tre besætninger placeres under 1. eskadre i Korsør. Fire fartøjer i minerydningsrollen med fire besætninger og én vedligeholdelsesbesætning placeres under 2. eskadre i Frederikshavn. To fartøjer i kamprollen og to i minerydningsrollen tilmeldes NATO på højt beredskab. To minelæggere af Lindormenklassen og én minelægger af Falsterklassen udfases.
- Chartring af yderligere ét civilt skib til strategisk søtransport, således at den samlede kapacitet udgør to i henhold til NATO's kapacitetsinitiativer.
- Fire inspektionsskibe af Thetisklassen med fire besætninger og én vedligeholdelsesbesætning samt to inspektionsfartøjer og én inspektionskutter af Agdlekklassen med i alt fem besætninger placeres under 1. eskadre i Frederikshavn.

- To skolefartøjer, ét transportfartøj og tre isbrydere placeres under 1. eskadre i Frederikshavn.
- Seks enheder af MK II typen med seks besætninger og to miljøenheder placeres under 1. eskadre i Korsør. To miljøenheder under 1. eskadre forbliver i København. Otte kuttere af Barsø-klassen udfases, i takt med at fartøjerne af MK II typen indføres.
- Frømandskorpset, der søges øget til ca. 90 specialuddannede soldater, og Minørtjenesten samles i Søværnets Dykkercenter, som oprettes i Kongsøre.
- Der etableres operative logistiske funktioner i Korsør og Frederikshavn, der kan udskille den nødvendige logistik i forbindelse med indsættelse af søværnets enheder i internationale operationer.
- Søværnets Grundskole flyttes fra Auderød til Frederikshavn. Søværnets Sergent- og Grundskole oprettes i Frederikshavn. Auderød afhændes.
- Antallet af eskadrer reduceres til to, idet 3. eskadre og 5. eskadre nedlægges.

Det samlede antal fastansatte i søværnet fastsættes til ca. 3.400 og antallet af reaktionsstyrkekontrakter til ca. 50, hvortil der afsættes ca. 300 indkommanderingsdage om året. Antallet af værnepligtige årsværk fastsættes til ca. 200.

Der er ved placering af søværnets enheder og myndigheder lagt vægt på hensynet til en rationel udnyttelse af den nødvendige vedligeholdelseskapacitet, herunder faglige kompetencer, mv., samt til en passende balance mellem flådestationerne, idet den efterfølgende konsolidering af de enkelte tilpasninger kan medføre behov for ændringer.

Der anskaffes følgende materiel til søværnet:

- Tre ubåde af typen VIKING.
- To patruljeskibe, idet der tages option på yderligere ét.
- Radar og sensorpakke til patruljeskibene.
- Opdatering af Lynx helikopterne.
- Indledende anskaffelse af luftforsvarsmissiler, missiler til anvendelse mod overflademål samt ildledelsesintegration til patruljeskibe.
- Indsatsfartøjer samt andet specialmateriel til Frømandskorpset.

Flyvevåbnet

6. Med tilgang af nye transportfly (Hercules C130 J) og nye helikoptere (EH 101) øges flyvevåbnets kapacitet til at støtte landmilitære operationer og humanitære indsatser, ligesom de tilgåede inspektionsfly (Challenger) giver flyvevåbnet en tilstrækkelig kapacitet til miljøovervågning og til løsning af de hjemlige opgaver i øvrigt, herunder opgaverne

i det nordatlantiske område. Herudover udgør opdaterede F-16 fly fortsat en relevant kapacitet i relation til den hjemlige suverænitetshævdelse (afvisningsberedskab) og relevant deltagelse i internationale operationer, herunder deltagelse i "NATO's Response Force". Den samlede kampflystruktur, herunder antallet af operative fly, tilpasses i overensstemmelse med aktuelle opgaver og under hensyn til F-16 flyets samlede levetid og mulighederne for på sigt at indføre et nyt kampfly.

Ambitionsniveauet for flyvevåbnets deltagelse med kampfly i internationale operationer fastsættes til otte kampfly på højt beredskab og otte kampfly på lavere beredskab.

NATO's beslutning om at etablere en stor luftoperationsfacilitet i Karup, der er et væsentligt og højt prioriteret bidrag til NATO's luftforsvarskapaciteter, medfører et behov for fortsat udvikling af føringsvirksomheden i flyvevåbnet, samt at flyvevåbnet i betydeligt omfang bidrager med operativt personale og støtte til luftoperationsfaciliteten.

Dansk deltagelse i NATO's kapacitetsinitiativer vedrørende lufttankning og strategisk lufttransport fortsættes.

Værnepligten i flyvevåbnet omlægges, således at værnepligtige i flyvevåbnet principielt gennemfører uddannelsen som anført for hærens og søværnets værnepligtige. Der indkaldes ca. 400 værnepligtige til flyvevåbnet om året svarende til ca. 100 årsværk.

7. Herudover tilpasses flyvevåbnet således:

- Det jordbaserede luftforsvar (DeHawk) nedlægges.
- Der etableres i Flyvertaktisk Kommando en stab, som kan udskilles og udsendes selvstændigt eller sammen med øvrige danske enheder.
- Der tilmeldes otte kampfly på højt beredskab og otte kampfly på lavere beredskab til NATO, hvilket sammen med fly til den hjemlige opgaveløsning betyder, at der under hensyntagen til et nødvendigt antal fly til uddannelse, de enkelte flys resterende flyvetid mv. opretholdes 48 operative F-16 fly, som organiseres i to eskadriller, der forventes placeret på Flyvestation Skrydstrup.
- Ét transportfly på højt beredskab og yderligere ét transportfly til lejlighedsvis indsættelse på lavere beredskab tilmeldes NATO. Flyene er indeholdt i en transportenhed bestående af 3 transportfly og 3 inspektionsfly, der er baseret i Aalborg.
- Der tilmeldes ét transporthelikopterelement på fire helikoptere på højt beredskab til NATO. Hertil kommer op til fire helikoptere på søværnets skibe. Bidragene indgår i en

helikopterenhed med 14 EH-101 helikoptere, som blandt andet også varetager det nationale redningsberedskab.

Helikopterne er placeret på Flyvestation Karup.

- En mobil luftoperationsfacilitet med langtrækkende radar, der er baseret på Flyvestation Karup og Flyvestation Skrydstrup, tilmeldes NATO på højt beredskab. Herudover udgør den samlede radarstruktur en mobil radar (Mullebjerg), en stationær luftoperationsfacilitet (Karup) samt to stationære radarer (Skagen og Bornholm).
- Herudover tilmeldes én enhed til etablering af flyvepladser, én kommunikationsenhed, én enhed til visitering og luftevakuering af sårede samt et stabselement til NATO på højt beredskab.
- Flyvevåbnets Specialskole og Flyvevåbnets Operations- og Føringskole samles på Flyvestation Karup.
- Hovedvedligeholdelsen af transportfly, inspektionsfly og helikoptere udliciteres, hovedværkstedet på Flyvestation Værløse nedlægges, og flyvestationen afhændes.

Det samlede antal fastansatte i flyvevåbnet fastsættes til ca. 3.400 årsværk og antallet af reaktionsstyrkekontrakter til ca. 250, hvortil der afsættes ca. 2.500 indkommanderingsdage om året. Antallet af værnepligtige årsværk fastsættes til ca. 100.

Der er ved placering af flyvevåbnets enheder og myndigheder lagt vægt på en optimal udnyttelse af den samlede rådige kapacitet, idet den efterfølgende konsolidering kan medføre behov for ændringer.

Der anskaffes følgende materiel til flyvevåbnet:

- Systemer til elektronisk krigsførelse.
- Kommando- og kontrolsystemer til blandt andet F-16 (C3I, Link 16).
- Opdatering af F-16 (M5).
- Deltagelse i PCC (lufttankning og strategisk lufttransport).
- Mobilt "Control and Reporting" Center.
- I perioden leveres 14 stk. EH 101 helikoptere. Fire af disse modificeres til maritim version, eller anskaffelsen ændres således, at fire af helikopterne leveres i maritim version.
- Deltagelse i NATO's fælles finansierede kapacitetsinitiativer (PCC), herunder Allied Ground Surveillance og AWACS.

Danmark deltager fortsat i Joint Strike Fighter projektet.

Værnsfælles område

8. Nedlæggelse af mobiliseringsforsvaret og de tilhørende strukturer samt moderne teknologi muliggør en samling af de forvaltningsmæssige funktioner i forsvaret, hvorved der opnås en mere rationel og effektiv udnyttelse af ressourcerne. En centralisering af forvaltningen medfører tillige færre forvaltende niveauer og dermed kortere kommando-veje og en tværgående udnyttelse af ressourcerne.

Med henblik på at opnå rationaliseringer og effektivisering af Forsvarsministeriets departement samt at styrke kommunikationen mellem forsvarsministeren og forsvarets øverste ledelse ændres organiseringen i departementet, således at departementets virksomhed fokuseres mod strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol. Som følge heraf flyttes en række opgaver fra departementet til Forsvarsstaben, og forsvarschefen og en mindre stab samplaceres med Forsvarsministeriets departement. Forsvarsstaben placeres i København.

I Forsvarsstaben etableres en stærk og central økonomifunktion, og økonomistyringen i forsvaret tilføres de fornødne kvalitative og kvantitative ressourcer.

9. På den baggrund tilpasses det værnsfælles område således:

- Til varetagelse af personellets forhold oprettes Forsvarets Personeltjeneste som central myndighed, der forankres i forsvarets strategiske ledelse. Personeltjenesten etableres på grundlag af Personelstaben i Forsvarsstaben, tilsvarende funktioner ved Farvandsvæsenet, Forsvarets Bygningstjeneste og Hjemmeværnskommandoen samt de personelforvaltende funktioner ved underliggende myndigheder. Forsvarets Personeltjeneste forventes placeret dels i København, dels i Aalborg.
- Til varetagelse af det samlede materialområde etableres Forsvarets Materieltjeneste på grundlag af dele af den nuværende materielstab og informatikstab i Forsvarsstaben, tilsvarende funktioner ved Farvandsvæsenet, Hjemmeværnskommandoen og de nuværende tre materielkommandoer samt Forsvarets Forskningstjeneste. Inden for informatikområdet fortsættes den påbegyndte udlicitering, således at forsvaret fremover primært driver de operative informatiksystemer. Under materieltjenesten etableres en værkstedstruktur med nationale og regionale værksteder og vedligeholdelsescentre. Endvidere etableres en depotstruktur med et hoveddepot i Skrydstrup og et antal udleverende depoter ved forsvarets enheder. Forsvarets Materieltjeneste placeres i Vedbæk.

- Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste etableres på grundlag af den nuværende infrastrukturel del af materielstaben i Forsvarsstaben, Forsvarets Bygnings-tjeneste og underliggende myndigheder samt Hjemmeværnskommandoens og Farvandsvæsenets tilsvarende funktioner. Tjenesten får til opgave at varetage alle opgaver inden for etablisementsområdet. Under tjenesten etableres et antal regionale støttecentre ("viceværtstjenester"), der varetager opgaverne lokalt i forhold til myndigheder, enheder og etablisementer. Forsvarets Bygnings- og Etablisementstjeneste placeres i Hjørring. Forsvarets Bygningstjenestes besiddelser i København og Viborg afhændes.
- Der etableres en regnskabsstjeneste, som skal varetage den samlede regnskabsvirksomhed for forsvaret, herunder udvikling, validering af data, varetagelse af den finansielle kontrollervirksomhed mv. Forsvarets Regnskabsstjeneste placeres i Hjørring.
- Den påbegyndte centralisering af Forsvarets Sundhedsstjeneste fortsættes, og der etableres en række regionale sundhedsfaglige centre, som servicere alle myndigheder og enheder i den pågældende region. Sundhedsstjenesten placeres på Flyvestation Skalstrup, og Jægersborg kaserne afhændes.
- Den igangsatte udvikling af Forsvarsakademiet, der overordnet fører til en styrkelse af militære kernekompetencer inden for international politik, strategi og militære operationer samt militær ledelse og styring, fortsættes.
- Forsvarets kommunikation styrkes ved at etablere Forsvarets Kommunikationstjeneste under forsvarets øverste ledelse. Tjenesten skal varetage den interne og eksterne kommunikation i forsvaret.
- Omfanget af personel udsendt i international stabstjeneste fortsættes på et uændret niveau i forhold til de opnåede reduktioner i NATO's kommandostruktur.
- Grønlands Kommando og Færøernes Kommando fortsætter som selvstændige myndigheder tilpasset den aktuelle udvikling i forsvarets opgavekompleks i Nordatlanten. Det overvejes i samarbejde med NATO og under inddragelse af Færøernes Landsstyre at nedlægge radarstationen og flåderadioen på Færøerne.

Der er ved placering af forsvarets funktionelle tjenester lagt vægt på en hensigtsmæssig udnyttelse af forsvarets eksisterende etablisementer og afbalancerede regionalpolitiske forhold. Visse forhold undersøges nærmere, og den efterfølgende konsolidering af de enkelte projekter kan føre til ændringer, herunder i den geografiske placering.

Det samlede personaleforbrug inden for det værnssælles område fastsættes til ca. 7.850 årsværk.

Hjemmeværnet

10. Nedlæggelse af mobiliseringsforsvaret og det territoriale forsvar, som det hidtil har været kendt, giver mulighed for, at hjemmeværnet kan fokusere sin indsats mod totalforsvaret. Særligt for så vidt angår den nuværende "3000-mandsstyrke" gælder, at opgaverne omdefineres, således at hjemmeværnet opstiller en tilsvarende indsatsstyrke fordelt på de fem lokalforsvarsregioner, der fremover benævnes totalforsvarsregioner. Dette personel uddannes, således at deres uddannelse som minimum modsvarer den totalforsvarsuddannelse, som værnepligtige i det øvrige forsvar modtager. Hjemmeværnet forudses i øvrigt målrettet mod totalforsvaret, og indsatsen samtænkes med det statslige redningsberedskab og totalforsvarsstyrken. Hjemmeværnet opstiller blandt andet en føringsstruktur i totalforsvarsregionerne, der kan føre hjemmeværnets personel og enheder samt forsvarets totalforsvarsstyrke.

For at udnytte synergi mellem forsvarets og hjemmeværnets kapaciteter integreres hjemmeværnet i forsvarets støttestruktur. Herudover overvejes en integration i den fremtidige totalforsvarsstruktur i forbindelse med overvejelserne om, hvordan det civile beredskabs opgaver integreres i forsvaret. Yderligere integration gennemføres således, at hjemmeværnet bevarer sin identitet.

Personel, der har gennemført værnepligtsuddannelse i det øvrige forsvar, kan umiddelbart optages i hjemmeværnet efter frivillighedsprincippet med henblik på anvendelse i den indsatsstyrke, hjemmeværnet opstiller med henblik på at løse totalforsvarsopgaver.

11. Hjemmeværnet tilpasses på grundlag heraf således:

- Hjemmeværnskommandoens fremtidige rolle overvejes yderligere.
- Hjemmeværnet integreres i forsvarets støttestruktur.
- Lokalforsvarsregionerne benævnes totalforsvarsregioner. Regioner og distrikter tilpasses i overensstemmelse med behovet.
- Opgaverne for den såkaldte "3000 mandsstyrke" omdefineres, og der opstilles en indsatsstyrke af tilsvarende størrelse fordelt på de fem totalforsvarsregioner.
- Der opstilles en føringsstruktur i hver af de fem regioner, som kan føre forsvarets totalforsvarsstyrke, når denne aktiveres.
- Hjemmeværnets myndigheder serviceres fremover af det øvrige forsvars depot- og vedligeholdelsesstruktur.

Hjemmeværnets bevilling på ca. 700 mio. kr. (prisniveau 2004) aftrappes i takt med integrationen i forsvarets støtte-

struktur og ændring af hjemmeværnets opgaver og organisation til en bevilling på ca. 400 mio. kr. (prisniveau 2004).

Der anskaffes materiel til hjemmeværnet således:

- Enkeltmandsudrustning til de højest prioriterede enheder.
- Opfølgende anskaffelse af håndvåben.
- To fartøjer til erstatning af to fartøjer af MHV 90-klassen.
- Simulationsmateriel (materiel til simulatortræning af sejlads).
- Materiel til imødegåelse af terrorvirksomhed (materiel til overvågning, bevogtning, afspærring mv.).
- Kommunikationsmateriel.
- Observationsmateriel.

Endvidere sikres, at hjemmeværnet overtager relevant materiel, som udfases i det øvrige forsvar.

Det statslige redningsberedskab

12. Det civile beredskab med den tilhørende økonomi er den 1. februar 2004 overført til forsvarsministerens ressort. Der er enighed om, at den indgåede politiske aftale om redningsberedskabet efter 2002 respekteres.

Ved at samle løsningen af det statslige redningsberedskab og forsvarets opgaver i en integreret struktur styrkes totalforsvaret, samtidig med at der opnås synergieffekt og en forenkling af den samlede struktur i totalforsvaret.

Der er nedsat en arbejdsgruppe, som skal overveje, hvordan det statslige redningsberedskabs struktur og opgaver videre kan integreres i forsvarets øvrige struktur, herunder hvordan og i hvilket omfang der kan ske en fælles udnyttelse af funktionelle tjenester, kaserner, skoler mv. Resultatet af arbejdsgruppens arbejde skal forelægges inden udgangen af 2004.

Det er opfattelsen, at to forhold har særlig betydning for en succesfuld integration af det statslige redningsberedskab og forsvaret. For det første skal det sikres, at der sker den fornødne omstilling i forsvaret, således at der etableres tilstrækkeligt fokus på varetagelsen af beredskabsopgaverne samt på opretholdelse og udvikling af de kernekompetencer, der findes i det statslige redningsberedskab. For det andet skal det sikres, at den velfungerende varetagelse af det daglige beredskab fastholdes og udvikles. Arbejdsgruppens kommissorium er vedlagt som bilag.

Det er vurderingen, at beredskabsmyndighedernes nuværende radiosystemer opfylder beredskabsmyndighedernes

daglige behov for kommunikation, men at der kan være behov for at styrke kommunikationen ved store katastrofesituationer. Der nedsættes på den baggrund et udvalg, der skal udarbejde oplæg til et nyt landsdækkende radiokommunikationssystem for det samlede beredskab. Systemet vurderes tidligst at kunne implementeres fra 2007. Der udarbejdes derfor endvidere oplæg til en midlertidig styrkelse af kommunikationen i beredskabet i forbindelse med store katastrofesituationer. Udgifterne forbundet hermed afholdes under forsvarsrammen. Resultatet af analyser mv. forelægges forligspartierne.

Andre forhold

13. Der afsættes 2 mio. kr. pr. år til det arbejde foreningen, "De Blå Baretter", gør til støtte for personel, som har været udsendt i international tjeneste.

14. Der afsættes 5 mio. kr. pr. år på Forsvarsministeriets budget til gennemførelse af konkrete forsvars- og sikkerhedspolitiske projekter hos Dansk Institut for Internationale Studier, DIIS.

15. Personalesammensætningen i forsvaret tilpasses løbende under hensyntagen til løsningen af forsvarets opgaver, den personelmæssige fleksibilitet, rekrutteringsmuligheder, strukturtilpasninger mv. Aftalekomplekset inden for Forsvarsministeriet søges forenklet efter forhandlinger med de relevante organisationer. Forsvarets årsværksforbrug reduceres fra i størrelsesordenen ca. 29.000, heraf ca. 6.500 værnepligtige årsværk, ved udgangen af 2004 til ca. 26.400 årsværk, heraf ca. 2.330 værnepligtige årsværk, ved udgangen af 2009. Personalsammensætningen mv. fremgår af de årlige finanslove.

Personel af reserven vil fortsat være af stor betydning for forsvarets opgaveløsning i relation til internationale opgaver, men også i relation til uddannelse af forsvarets enheder og totalforsvaret. Som følge af nedlæggelse af mobiliseringsforsvaret og de tilhørende strukturer vil det kvantitative behov dog falde, hvorfor antallet af reserveofficerer i strukturen tilpasses i løbet af perioden.

16. Der er enighed om, at forsvarets drift til stadighed skal være effektiv og rationel i forhold til de aktuelle opgaver. Der skal derfor løbende foretages relevante rationaliseringer og tilpasninger i strukturen, der sikrer størst mulig relevant operativ kapacitet. Større strukturtilpasninger forelægges forligspartierne.

17. Der er endvidere enighed om, at budgetrammen skal overholdes. Uforudsete udgifter, som opstår i løbet af perio-

den, skal udlignes ved fornødne tilpasninger i strukturen, andre aktiviteter eller lignende. Sådanne justeringer skal efter drøftelse med forligspartierne indarbejdes i de årlige forslag til finanslov.

18. Detaljerede oplysninger om struktur og ressourceforbrug, herunder personel, vil fremgå af de årlige finanslove. De årlige forslag til finanslov samt aktstykker, der udfylder budgettet, drøftes forudgående med forligspartierne. Endvidere orienteres forligspartierne løbende om forhold inden for denne aftales rammer, der har betydning for personelstruktur og materielanskaffelser. Herudover udarbejdes med skæringsdato hver den 1. januar en samlet redegørelse om forsvarets økonomiske situation og om forligets implementering, herunder særligt udviklingen af de funktionelle tjenester, der danner grundlag for en drøftelse mellem forligspartierne. Drøftelserne har blandt andet til formål at overveje fornødne korrektioner af forsvarets udvikling i forligsperioden for at sikre optimal relevans af forsvaret og dets kapaciteter.

19. Forligspartierne orienteres om forsvarets deltagelse i internationale operationer, herunder i regi af FN, NATO og – ved en ophævelse af det danske forsvarsforbehold – på sigt EU, idet partierne tager stilling hertil i forbindelse med den parlamentariske behandling heraf.

20. Der er enighed om, at samordningen af den militære og civile indsats i internationale operationer skal styrkes, således at der opnås synergieffekt mellem indsatsene, og således at den samlede danske indsats synliggøres.

21. "Lov om forsvarets formål, opgaver og organisation", "lov om forsvarets personel" og "lov om hjemmeværnet" justeres i overensstemmelse med nærværende aftale om forsvarets ordning.

22. Som følge af aftalen om at nedlægge mobiliseringsforsvaret er der enighed om, at forsvaret ikke skal indkalde de værnepligtige, der i 2. halvår af 2004 var planlagt uddannet til mobiliseringsstyrken. Disse værnepligtige bør i muligt omfang indkaldes til den nye værnepligtsuddannelse i forsvaret.

23. Frem til efteråret 2004 gennemføres en detaljeret konsolidering af forligets enkelte projekter. Resultatet forelægges forligspartierne med henblik på at sikre den nødvendige strukturelle og økonomiske sammenhæng, herunder en vurdering af mulighederne for inden for den økonomiske ramme at tilvejebringe yderligere operative kapaciteter.

24. Omstillingerne af forsvaret er af en sådan størrelse, at de kræver ikke ubetydelige initialinvesteringer. Det er vurderingen, at disse investeringer vil kunne beløbe sig til i størrelsesordenen 1,5 mia. kr. fordelt med 0,8 – 1,0 mia. kr. til bygninger og modernisering af bygninger samt op til 0,5 – 0,7 mia. kr. til personelrelaterede omkostninger. En endelig beregning af implementeringsudgifterne vil blive foretaget i forbindelse med konsolideringen af aftalen i løbet af 2004.

Der er enighed om, at implementeringsudgifterne afholdes inden for forsvarsbudgettet, og at omstillingen af forsvaret derfor må forløbe over nogen tid. Der er endvidere enighed om, at det er vigtigt, at implementeringsmidlerne ikke findes ved egentlige driftsbesparelser, fordi det vil påvirke forsvarets operative kapaciteter, herunder evne til at indsætte disse på kort og langt sigt, og at det i øvrigt har negativ effekt på forsvarets personale. Hertil kommer, at det er vigtigt, at det internationale engagement samt træning hertil, herunder deltagelse i NATO's Response Force, kan opretholdes, ligesom de støttende strukturer skal kunne fungere forsvarligt i implementeringsperioden.

På den baggrund er der enighed om, at midlerne til implementering kan tilvejebringes ved at reducere de ordinære bygge- og anlægsprogrammer samt ved at udskyde ansættelsen af noget af det faste militære personel til senere i forligsperioden og herved indledningsvis anvende den sparede lønsum til implementeringsudgifter. Der er endvidere enighed om, at forsvaret efter sædvanlig forelæggelse for bevillingsmyndighederne kan anvende indtægter fra afhændelse af ejendomme som følge af flytning af myndigheder og enheder til direkte relaterede anlægsudgifter eller erhvervelse af ejendomme til relokalisering af de pågældende myndigheder og enheder. Provenu fra salg af forsvarets ejendomme placeres på § 35, hvoraf ovennævnte udgifter afholdes. Heraf afholdes tillige udgifter i forbindelse med et nyt NATO hovedkvarter.

Det skønnes, at de samlede personeltilpasninger, herunder afskedigelser, som følge af nærværende aftale ikke kan gennemføres alene ved naturlig afgang. Job- og uddannelseskonsulentordningen til støtte for beskæftigelse og uddannelse af hjemsendt eller afskediget personel videreføres. Personeltilpasningerne som følge af strukturelle ændringer gennemføres efter hidtidig praksis for så vidt angår omskoling, efteruddannelse mv. og fratrædelsesvilkår i øvrigt, herunder det i tekstanmærkning nr. 101 (FL 2004) anførte vedrørende adgangen til at erhverve yderligere indtil 10 års pensionsalder for personel omfattet af civilarbejderloven. Det berørte personel tilbydes i størst muligt omfang anden beskæftigelse i forsvaret.

Der udarbejdes en implementeringsplan, der forelægges forligskredsen.

25. Forsvarsrammen for aftaleperioden fastsættes således, idet forsvarsbudgettet forudsættes reguleret som hidtil¹:

Forsvarsrammen (alle beløbsangivelser i prisniveau 2004)

Alle beløb i mio. kr.

2005	2006	2007	2008	2009
19.100	19.100	19.100	19.100	19.100

Hertil kommer overførslen af det statslige redningsberedskab med tilhørende økonomi (ca. 450 mio. kr.) til forsvarsministerens ressort fra 1. februar 2004.

Forsvaret ydes fuld kompensation for driften af istjeneste samt for nyanskaffelser hertil.

26. Af den samlede forsvarsramme afsættes på finansloven fra 2005 900 mio. kr. om året til forswarets deltagelse i internationale operationer. Herudover afsættes 50 mio. kr. til det internationale politiberedskab. Reserven på i alt 950 mio. kr. afsættes på §35. Generelle reserver og kan alene anvendes efter beslutning herom i regering og Folketing. Reserven må kun aktiveres til internationale operationer. Et eventuelt mindreforbrug inden for de enkelte finansår tilbageføres statskassen.

27. Investeringer i materiel øges og fokuseres i forhold til de relevante fremtidige operative kapaciteter i et omfang, der medfører, at det "teknologiske gab" mellem Danmark og visse andre allierede mindskes. Endvidere sikres, at Danmark kan leve op til de tilsagn om deltagelse i NATO's kapacitetsinitiativer, heriblandt strategisk sø- og lufttransport, lufttankning mv., som regeringen gav under topmødet i NATO i efteråret 2002. Der afsættes ca. 2,9 mia. kr. årligt til materielinvesteringer, og der vil i lighed med indeværende forligsperiode være overensstemmelse mellem betalinger og disponeringer til nye projekter set samlet over hele perioden. Materielgælden ved udgangen af 2009 vil således svare til gælden ved udgangen af 2004 på ca. 6,7 mia. kr. (prisniveau 2004). Der vedlægges materielskitse.

¹ Udover forsvarsrammen kan forsvaret anvende evt. oplynte renteindtægter under ordningen om selvstændig likviditet. Forsvarsbudgettet reguleres i øvrigt efter samme regler som det øvrige statsområde. Der kan foretages videreførelse af mere eller mindre forbrug til følgende finansår. Videreførelse af bevillinger ud over en størrelse på 2 % af bevillingsrammen kan kun foretages med tilslutning fra Folketingets Finansudvalg. Imidlertid kan forsvaret som følge af de betydelige strukturelle ændringer videreføre mere eller mindre forbrug på op til 4 % til følgende finansår i forligsperioden.

Bilag

Samtænkning af civil og militær indsats i internationale operationer

Danmarks øgede internationale militære engagement i de senere år har rejst spørgsmålet om hensigtsmæssigheden af en styrket samordning af de civile og militære indsatser. Der er over de seneste år indhøstet nye erfaringer i humanitær bistand og genopbygningsbistand i tilknytning til løsning af militære konflikter. På Vestbalkan, i Eritrea, Afghanistan og Irak har den humanitære bistand i større eller mindre grad været baseret på konkrete samarbejder mellem de humanitære aktører og militæret i form af for eksempel logistisk støtte og minerydning. Fælles for disse situationer har været omfattende ødelæggelser af de lokale samfundsstrukturer og dermed behovet for at inddrage mange aktører i konfliktløsningen.

Formålet med den samlede danske indsats i et konfliktområde er at stabilisere og normalisere forholdene. Vand, elektricitet, transport, politi, grundlæggende administration og fungerende forretningsliv er alle grundlæggende forudsætninger for at opnå dette formål. Internationale krisestyringsoperationer er således ikke kun en militær opgave. For civilbefolkningen i et kriseområde vil der være en lige linje mellem forbedring af den sociale og økonomiske situation i området og forbedringer af sikkerhedssituationen. Den samlede danske indsats i konfliktområdet må derfor i højere grad koordineres og målrettes, således at et konfliktområde hurtigst muligt stabiliseres og normaliseres. Dette kan medvirke til at forkorte den militære operation samt sikre den størst mulige effekt i anvendelsen af danske ressourcer indenfor en internationalt koordineret ramme.

Det er regeringens hensigt at styrke Forsvarets evne til at gennemføre internationale militære operationer i de kommende år. Samtidig synes behovet for indsættelse af militære styrker i et bredt spektrum af opgaver og i vidt forskellige situationer at være stigende. Danmark må forvente fortsat at være til stede i Irak, hvor der allerede er indhentet brugbare erfaringer med at samtænke den civile og militære indsats. Den internationale indsats i Afghanistan kan ventes udbygget med yderligere "Provincial Reconstruction Teams", der i deres natur er udtryk for en samtænkning mellem det civile og det militære engagement i form af civil genopbygningsindsats under militær beskyttelse. Behovet for en øget dansk indsats i dette område vil ikke kunne udelukkes. Danmark er endvidere tilstede med en militær styrke i Kosovo. Det danske bidrag ventes nedjusteret i takt med den generelle tilpasning af KFOR.

Det er vanskeligt at forudsige, hvor de næste internationale militære konflikter vil finde sted. Tendensen går i retning af

fokus på konflikter i Afrika, hvor det internationale samfund intensiverer konfliktforebyggende og fredsbevarende indsatser. Andre mulige konfliktområder omfatter den større mellemøstlige region eller Kaukasus.

EU's overtagelse af krisestyringsindsatsen i Bosnien må forventes at blive et eksempel på, hvorledes fremtidige militære indsatser indgår i en bredere koordineret indsats. Det forventes således, at EU vil få den overordnede strategiske ledelse. EU vil her kunne vise værdien af en samtidig anvendelse af den række udenrigspolitiske instrumenter, som står til rådighed for Unionen. Operationen vil således omfatte sammensætning af en militær styrke, opbygning af en lokal politistyrke og retsinstanser samt støtte til den demokratiske og sociale udvikling i Bosnien. Danmark vil ikke have mulighed for at deltage med militære styrker i EU-regi som følge af forsvarsforbeholdet.

Sikkerhedssituation kan i nogle tilfælde medføre, at ikke-statslige aktører som f.eks. private nødhjælpsorganisationer og internationale organisationer indledningsvis ikke kan eller vil operere i et kriseområde. Der vil også kunne være situationer, hvor der ikke hverken er internationalt eller lokalt politi til stede. I sådanne situationer vil den militære styrke kunne blive nødsaget til at yde en mindre og meget konkret bistand i lokalområdet samt varetage opgaver, som f.eks. reetablering af politi og retsvæsen. Dette er ikke en del af den militære styrkes kernekompetence, og bør efter regeringens opfattelse heller ikke være det. I situationer, hvor den militære styrke må løse sådanne opgaver i det militære indsatsområde, vil regeringen sikre, at styrken har de nødvendige økonomiske midler og eventuelt anden støtte, herunder rådgivning. Overførelsen af Beredskabsstyrelsen til Forsvarsministeriet forbedrer også muligheden for at udnytte de særlige kompetencer, som Beredskabet råder over i forbindelse med hjælp i humanitære nødsituationer.

Efterhånden som sikkerhedssituationen forbedres vil det normalt være muligt for andre civile statslige og ikke-statslige aktører at operere i området. Det er i den forbindelse vigtigt, at den militære styrkes løsning af disse opgaver gøres så kort som mulig, og at nødhjælpsorganisationer eller private virksomheder med den nødvendige ekspertise hurtigst muligt træder ind og løfter opgaven. Militære styrker vil fortsat kunne støtte civile aktørers løsning af sådanne opgaver i det omfang, styrkerne råder over relevant materiel og ekspertise.

Regeringen vil derfor med et nyt initiativ sikre, at anvendelsen af danske statslige ressourcer i internationale krisestyringsoperationer sker fokuseret, effektivt og koordineret uanset sikkerhedssituationen.

Planlægningen og tilrettelæggelsen af en international krisestyringsoperation, hvor danske militære enheder indsættes i et selvstændigt ansvarsområde, må således fra operationens start omfatte alle danske bidrag, der indgår i operationen, samt formulere målsætninger for indsatsernes afslutning. Det vil sige aktiviteter, der gennemføres af forsvaret, beredskabskorpset, politiet, udenrigstjenesten og i videst muligt omfang de private hjælpeorganisationer. Dette vil ske i samarbejde og dialog med alle aktørerne og under udnyttelse af aktørernes grundlæggende forskelligheder og kompetencer.

Der sigtes mod stabiliseringsindsatser, der imødekommer elementære humanitære behov, hjælper sårbare og udsatte grupper og skaber direkte resultater for lokalbefolkningen i deployeringsområdet. Som eksempler herpå kan nævnes reetablering af infrastruktur, der sikrer adgang for egentlige humanitære hjælpeindsatser, reetablering af offentlige bygninger, herunder bl.a. genetablering af lokal administration og myndighedsudøvelse inklusive politi- og retsvæsen, skoler og sundhedscentre, genetablering af vand og elforsyning og støtte til civile hjælpeorganisationer.

Som et led i regeringens initiativ etableres en stående embedsmandsgruppe til planlægning og samtænkning af den danske militære og civile humanitære indsats. I embedsmandsgruppen deltager Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen, Beredskabsstyrelsen og Rigspolitiet. Udenrigsministeriet vil være formand for embedsmandsgruppen og sikre koordination med relevante danske hjælpeorganisationer samt eventuelt private virksomheder. For at styrke samtænkningen og koordinationen af den civile og militære danske indsats vil der i operationsområdet i eller ved det danske styrkebidrag så vidt muligt samtidig blive etableret en styringsenhed under Udenrigsministeriet, der lokalt kan bidrage til koordinering, informationsudveksling og generel effektivisering i forbindelse med de danske

aktiviteter. For at sikre en hurtig og effektiv indsats rettet mod de konkrete behov træffer styringsenheden beslutning om de konkrete forslag til projekter i lyset af de kriterier, der gælder for stabiliseringsindsatser. Er der ikke mulighed eller behov for en sådan styringsenhed, vil der til den militære styrke i stedet kunne tilknyttes en eller flere rådgivere med særlig kapacitet på relevante områder.

Der skal i videst muligt omfang ske en koncentreret dansk humanitær indsats i det ansvarsområde, som det danske militære styrkebidrag indsættes i. Udgangspunktet er, at det er de private danske og internationale hjælpeorganisationer, der bør forestå gennemførelse af dansk finansierede stabiliseringsindsatser. Andre aktørers humanitære indsatser i deployeringsområdet søges så vidt muligt koordineret hermed.

Stabiliseringsindsatser vil fortsat blive finansieret over udviklingsbistanden og de konkrete initiativer vil kunne gennemføres af civile hjælpeorganisationer. Regeringen vil endvidere afsætte ca. 15 mio. kr. på finansloven til civile aktiviteter, som kan udføres af danske militære styrkebidrag, når sikkerhedssituationen gør det vanskeligt for civile organisationer at operere. Såfremt midlerne ikke kommer til anvendelse, vil de kunne anvendes til anden humanitær bistand.

Direkte samtænkning af den militære og civile indsats indebærer ikke noget organisatorisk eller beslutningsmæssigt over- underordningsforhold mellem de forskellige aktører. Der er tale om at etablere en ramme eller et sæt spilleregler for samarbejdet. Regeringen vil i den forbindelse arbejde for en videreudvikling af dialogen og den gensidige forståelse mellem civile og militære aktører via samarbejdet i Den Humanitære Kontaktgruppe.

Regeringen vil endvidere opprioritere den eksisterende fælles træning og uddannelse af civile og militære aktører og til stadighed evaluere samarbejdet med henblik på at øge personalets kapacitet og den gensidige forståelse mellem de centrale danske aktører.

Kommissorium for arbejdsgruppe vedrørende samling af det statslige redningsberedskab og forsvaret

Det er besluttet, at der skal ske en samling af det statslige redningsberedskab og forsvaret. Der nedsættes på den baggrund en arbejdsgruppe, der skal udarbejde oplæg til, hvorledes det statslige redningsberedskab og forsvaret bedst integreres.

Det vurderes, at to forhold har særlig betydning for en succesfuld integration af det statslige redningsberedskab og forsvaret. For det første skal det sikres, at integration af det statslige redningsberedskab med forsvaret i videst muligt omfang giver anledning til synergivevinster og styrkelser af det samlede beredskab. For det andet skal det sikres, at den velfungerende varetagelse af det daglige beredskab fastholdes og udvikles.

Det bemærkes, at den politiske aftale om redningsberedskabet efter 2002, der blev indgået mellem samtlige partier i folketinget den 21. juni 2002, løber frem til udgangen af 2006.

Arbejdsgruppen skal på den baggrund opstille modeller for samlingen af det statslige redningsberedskab og forsvaret. Modellerne skal blandt andet omhandle forslag til

- Varetagelsen af myndighedsopgaver og opgaver vedrørende koordination, styring og udvikling af det samlede beredskab.
- Frivilligelementet.
- Den fremtidige kommandostruktur.
- Den fremtidige etablisementsstruktur.
- Den fremtidige værnepligtsuddannelse.
- Den fremtidige depot-, værksteds- og distributionsstruktur.

- Den fremtidige skolestruktur.
- De fremtidige tværgående tjenester i forsvaret som personeltjeneste, materieltjeneste, bygningstjeneste, regnskabsfunktioner mv.
- Internationale opgaver
- Det kemiske og nukleare beredskab, herunder overveje samarbejdsrelationerne til det radiologiske og biologiske beredskab.

For hvert enkelt element skal den mest hensigtsmæssige implementering, herunder tidspunktet for integration, overvejes.

I forbindelse med opstillingen af modellerne skal arbejdsgruppen endvidere beskrive faglige og økonomiske fordele og ulemper forbundet med modellerne.

Arbejdsgruppen består af repræsentanter fra Forsvarsministeriets departement (formand), Forsvarskommandoen, Indenrigs- og Sundhedsministeriets departement, Justitsministeriet, Beredskabsstyrelsen og Finansministeriets departement.

Økonomistyrelsen, som har særlig ekspertise vedrørende den mest hensigtsmæssige organisering af offentlige myndigheder, bistår arbejdsgruppen i forbindelse med planlægning, procesrettelæggelse, analyser og udarbejdelse af papirer, herunder modelforslag mv.

Resultatet af arbejdsgruppens arbejde forelægges regeringens K-udvalg inden udgangen af 2004

Materielskitse over større materielprojekter i periode 2005-2009

Beløb i mio. kr. PN medio 2004

	Planlagt disponeringsår				
	2005	2006	2007	2008	2009
HÆREN					
Stabsøvelsessimulation				75	
C3I systemer del 1	800				
Opklaringskøretøjer			460		
Infanterikampkøretøjer		1.240			
Pansrede patruljekøretøjer		120			
Ildstøttesystemer		120			
Bjærgningssystemer	402				
Ingeniørmateriel		400			
Klimapakke	50				
Logistik del 1	685				
Felthospital			50		
Hæren 2005-2009					4.402
SØVÆRNET					
Ubåde, VIKING	3.878				
Patruljeskibe			1.675		
Missiler til luftforsvar, herunder ildledelses-integration Patruljeskibe			60		
Multimissil-launcher			220		
Radår/sensorer til patruljeskibe			800		
Lynx opdatering fase 2		300			
Søværnet 2005-2009					6.933
FLYVEVÅBNET					
Selvbeskyttelsesudstyr til luftfartøjer		291			
Moderne datatransmissionsudstyr (Link 16)			308		
Fortsat NATO tilpasning af F-16	306				
Lufttankning og Strategisk Luftransport (PCC)		305			
Deployerbar radårkontrolkapacitet				150	
Opdatering af EH101 til maritim version					400
Flyvevåbnet 2005-2009					1.760
HJEMMEVÆRNET					
Enkeltmandsudrustning fase 1	40				
Håndvåben			30		
Hjemmeværnsskuttere (erstatning MHV 90-klassen)			36		
Simulationsmateriel	10				
Antiterrormateriel		30			
Kommunikationsmateriel fase 2			39		
Observations- og identifikationsmateriel fase 2				15	
Hjemmeværnet 2005-2009					200
VÆRNSFÆLLES					
ABC kapacitet	163				
SOF materiel	344				
Luftbåren overvågning	700				
Værnsfælles 2005-2009					1.207
Samlet disponering	7.378	2.806	3.678	240	400
Gennemsnitsdisponering 2005-2009					2.900

Deployerbare kapaciteter

HÆREN

Forsvarsforlig 2000-2004	Ny struktur
	Divisionshovedkvarter med begrænsede divisionstropper, herunder bl.a. telegrafbataljon, ingeniørbataljon, elektronisk opklaringskompagni, ubemandede opklaringsfly.
	1. Brigade, der er en enhed bestående hovedsageligt af fastansat personel, inklusive et transporthelikopter element tilknyttet til brigaden ved indsættelse i internationale operationer. Brigaden indeholder bl.a. opklaring.
1 opklaringseskadron	
Den Danske Internationale Brigade inklusive 1 helikopter-element tilknyttet DIB til brug ved indsættelse i internationale operationer.	2. Brigade, der er sammenlignelig med den eksisterende Danske Internationale Brigade (undtaget kampvogne). Der indgår en Let opklaringseskadron med fastansat personel.
Patruljer fra Jægerkorpset.	Patruljer fra Jægerkorpset i et større antal end hidtil.
1 elektronisk opklaringskompagni	
	Logistiske enheder til støtte for udsendte enheder.

SØVÆRNET

Forsvarsforlig 2000-2004	Ny struktur
Søværnets Taktiske Stab.	Søværnets Taktiske Stab styrkes.
	1 patruljeskib inklusive helikopter.
2 korvetter.	Udfases i takt med tilgang af patruljeskibe.
5 Standard Flex i forskellige roller.	4 Standard Flex i forskellige roller.
1 fleksibelt støtteskib (planlagt fra 2005).	1 fleksibelt støtteskib inklusive helikopter.
2 ubåde (periodevis).	1 ubåd.
2 inspektionsskibe.	1 inspektionsskib inklusive helikopter.
	Patruljer fra Frømandskorpset i et større antal end hidtil.
	2 chartrede RO-RO skibe (civile skibe).
	Logistiske enheder til støtte for udsendte enheder.

FLYVEVÅBNET

Forsvarsforlig 2000-2004	Ny struktur
1 F-16 eskadrille (12 fly til enten luftforsvar eller offensive operationer suppleret med op til 4 fly i rekognosceringsrollen).	1 kampflybidrag á 8 F-16 fly på højt beredskab og 1 kampflybidrag á 8 F-16 fly på lavere beredskab.
1 HAWK eskadrille og 1 HAWK eskadrille i særlig kategori som interregional forstærkningsstyrke.	
1 patruljefly (G3).	
1 transportfly (Hercules C130).	2 transportfly (Hercules C 130-J30).
1 mobil radar til lufrumsovervågning (kontrol og varsling).	1 mobil luftoperationsfacilitet, indeholdende kommando- og kontrol faciliteter samt 1 mobil langtrækkende radar.
	1 enhed til oprettelse af flyvepladser.
	1 enhed til visitering og luftevakuering af sårede fra krigs- og konfliktzoner.
	1 kommunikationsenhed.
	1 stabselement.
1 logistisk element til støtte for udsendte styrkebidrag.	Logistiske enheder til støtte for udsendte enheder.

Notat

Oplæg til næste forsvarsforlig

Indledning

Til brug for Forsvarskommissionen af 1997 blev der udfærdiget en større sikkerhedspolitisk udredning, der indgik i grundlaget for udviklingen af forsvaret.

Denne sikkerhedspolitiske udredning berørte bl.a. områder som den politiske, økonomiske og militærpolitiske situation i Danmarks regionale, globale og ikke-geografisk bestemte interesseområder, herunder europæisk sikkerhedspolitik samt asymmetriske trusler i form af eksempelvis terror og grænseoverskridende kriminalitet.

Siden Forsvarskommissionen af 1997 afgav sin beretning i slutningen af 1998, har terrortruslen manifesteret sig ved blandt andet terrorangrebene i USA den 11. september 2001. Det sikkerhedspolitiske miljø er blevet mere komplekst og uforudsigeligt.

Desuden har forsvaret indhøstet erfaringer fra deltagelse i operationer til bekæmpelse af terrorisme, og der er vedtaget en ny styrkestruktur i NATO. Hertil kommer beslutningerne på NATO-topmødet i Prag i efteråret 2002, hvor alliansens stats- og regeringschefer traf en række væsentlige beslutninger om at tilvejebringe nye militære kapaciteter, moderne militære strukturer samt ikke mindst etablering af NATO's Response Force. Kapaciteter og strukturer, der vurderes at være brug for i den nuværende og fremtidige sikkerhedspolitiske situation.

Et nyt forsvarsforlig bør kunne indgås i foråret 2004, hvorfor de politiske forhandlinger skal indledes i passende tid forud herfor. Det er i den anledning vigtigt at få belyst den sikkerhedspolitiske situation, der må danne baggrund for en fornyelse af den nuværende forsvarsaftale.

Den udvikling af forsvaret, der blev sat i værk med det nuværende forsvarsforlig, bør fortsættes og om nødvendigt intensiveres. Forsvaret skal udvikles til i endnu højere grad at kunne løse internationale opgaver. Forsvaret må i lyset heraf forudse en udvidet international indsats, en skærpet styrkemæssig profil samt øgede investeringer i nyt materiel.

Regeringens sikkerhedspolitiske arbejdsgruppe

Regeringen har til hensigt at nedsætte en arbejdsgruppe, som under inddragelse af bl.a. en opdateret trusselvurdering skal udarbejde en bredere sikkerhedspolitisk vurdering, der kan indgå i grundlaget for kommende forhandlinger om et nyt forsvarsforlig fra 2005. Den opdaterede trusselvurdering udarbejdes af Forsvarets Efterretningstjeneste.

Ekspertgruppen ventes at få deltagelse fra:

- Statsministeriet,
- Udenrigsministeriet,
- Forsvarsministeriet og
- Forsvarskommandoen.

Herudover overvejes det at give Institut for Internationale Studier og/eller andre fremtrædende danske forskere lejlighed til at deltage i arbejdet eller dele heraf.

Arbejdsgruppens redegørelse forventes offentliggjort i 2. halvår af 2003.

Oplæg til forelig-forligsprocessen

Dansk forsvars udvikling bør ses i sammenhæng med udviklingen af NATO. Fra regeringens side støttes, at alliancen tilføres den nødvendige fleksibilitet gennem NATO's kapacitetsinitiativ, etableringen af NATO's Response Force og tilpasningerne af NATO's kommando- og styrkestruktur.

Der er derfor behov for fortsatte tilpasninger og styrkelse af dansk forsvar. Dels ved prioritering af tildelte ressourcer til opstilling af de nødvendige strukturer og militære kapaciteter, dels til styrkelse af det multinationale samarbejde. Styrkelsen skal bl.a. sikre de militære enheder bedst mulige vilkår for løsning af deres opgaver, herunder den bedst mulige beskyttelse.

Der er iværksat udarbejdelse af en række redegørelser og analyser, som frem mod årsskiftet 2003/2004 skal tilvejebringe grundlaget for regeringens oplæg til politiske drøftelser om et nyt forsvarsforlig. I forbindelse hermed undersøges den videre udvikling af forsvaret, herunder værnene og værnsmæssige strukturer, funktionelle områder, muligheder for effektiviseringer, udliciteringer mv.

Dette analysearbejde omfatter også en undersøgelse af mulighederne for og konsekvenserne ved ændringer i forsvarets øverste ledelse, herunder i relationerne mellem Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriet samt eventuelle ændringer ved de operative kommandoer og materielkommandoerne.

I forbindelse med videreudviklingen af forsvaret, herunder især opfølgning på beslutningerne på NATO topmødet i Prag samt styrkelse af kapaciteten til deltagelse i internationale operationer, vil en række områder blive analyseret nærmere. Disse omfatter bl.a.:

- Dansk bidrag til NATO's Response Force.
- Dansk bidrag til NATO's kapacitetsinitiativ (PCC).
- Konsekvenser af kommende ændringer til NATO's kommando-/styrkestruktur.
- Kommende større materielanskaffelser/forøgelse af materielinvesteringsrammen.
- Øvrige strukturudvikling, herunder udvikling af forsvarets specialstyrker.

Værnepligtseområdet:

Den videre udvikling skal bidrage til den fortsatte omstilling af forsvaret til den internationale opgaveløsning i overensstemmelse med den sikkerhedspolitiske udvikling.

Mulighederne for at fortsætte den udvikling af hjemmeværnet, der blev indledt i det seneste forsvarsforlig, undersøges. I den forbindelse bliver mulighederne for at tillægge hjemmeværnet en række større og mere krævende opgaver end tidligere undersøgt, herunder bl.a. en bedre udnyttelse af hjemmeværnet i relation til det civile beredskab.

Tilsvarende er iværksat undersøgelser inden for andre områder, herunder bl.a. Færvandsvæsenet og Forsvarets Bygningstjeneste.

Afsluttende bemærkninger

Det iværksatte arbejde skal skabe grundlaget for, at dansk forsvar – i rammen af udviklingen i NATO – tilpasses den nye tid, herunder truslerne fra den internationale terrorisme og faren fra masseødelæggelsesvåben og missiler.

Regeringen forudser at kunne invitere Folketingets partier til politiske drøftelser om et nyt forsvarsforlig omkring årsskiftet 2003/2004.

*På vej mod fremtidens forsvar**Af forsvarsminister Svend Aage Jensby*

Medierne har i den seneste tid været fyldt med indlæg i debatten om forsvarets udvikling. Senest har Socialdemokraterne lanceret et udspil om reform af dansk forsvar.

Jeg glæder mig over interessen for forsvaret og dets videreudvikling. En god og konstruktiv debat er altid sund, og jeg vil gerne bidrage til den.

Et nyt forsvarsforlig skal være på plads i 2004, hvorfor forhandlingerne skal indledes i passende tid. Det er i den anledning vigtigt at få belyst den sikkerhedspolitiske situation, der må danne baggrund for en fornyelse af den nuværende forsvarsaftale.

Til brug for Forsvarskommissionen af 1997 blev der udfærdiget en større sikkerhedspolitisk udredning, der indgik i grundlaget for udviklingen af forsvaret. Denne sikkerhedspolitiske udredning berørte bl.a. områder som europæisk sikkerhedspolitik samt asymmetriske trusler i form af eksempelvis terror og grænseoverskridende kriminalitet.

Siden denne Forsvarskommission afgav sin omfattende beretning i slutningen af 1998 har terrortruslen manifesteret sig ved blandt andet angrebene i USA den 11. september 2001. Det sikkerhedspolitiske miljø er blevet mere komplekst og uforudsigeligt.

Desuden har forsvaret indhøstet erfaringer fra deltagelse i operationer til bekæmpelse af terrorisme, og der er vedtaget en ny styrkestruktur i NATO. Hertil kommer beslutningerne på NATO-topmødet i Prag i efteråret 2002, hvor de europæiske allierede blandt andet gav tilsagn om opbygning af yderligere militære kapaciteter.

Derfor vil regeringen udarbejde en bred sikkerhedspolitisk redegørelse, der blandt andet skal pege på de sikkerhedspolitiske opgaver, som forsvaret skal være med til at løse i fremtiden. En sådan redegørelse skal desuden indeholde en vurdering af de konkrete trusler, vi står over for.

Danmarks sikkerhed er tæt knyttet til NATO. NATO vil også i det 21. århundrede være den bedste garant for et tæt transatlantisk samarbejde for fred og sikkerhed i det euro-atlantiske område.

Som følge af begivenhederne den 11. september 2001 er NATO i fuld gang med at omstille sig til de nye strategiske udfordringer – international terrorisme og yderligere spredning af masseødelæggelsesvåben og missiler. På NATO-topmødet i Prag traf alliancens stats- og regeringschefer en række væsentlige beslutninger om at tilvejebringe nye militære kapaciteter, moderne militære strukturer samt ikke mindst etablering af NATO's Response Force. Kapaciteter og strukturer, som der er brug for i den nuværende og fremtidige sikkerhedspolitiske situation.

Det er en udfordring, som alle NATO-lande står over for. Men særligt de europæiske allierede – også Danmark – påhviler der et stort ansvar i denne omstillingsproces. Hvis ikke vi kommer de rigtige værktøjer i NATO's værktøjskasse, vil USA's interesse for alliancen og derved det transatlantiske samarbejde lide.

Dansk forsvars udvikling bør ses i sammenhæng med udviklingen af NATO. Regeringen støtter en tilpasning af alliancen til de nye sikkerhedspolitiske vilkår. En tilpasning, som sikrer, at skattebergernes penge bruges på strukturer og militære kapaciteter, der er brug for.

Regeringen støtter tillige, at alliancen tilføres den nødvendige fleksibilitet gennem NATO's kapacitetsinitiativ, etableringen af NATO's Response Force og tilpasningerne af NATO's kommando- og styrkestruktur.

Der er derfor behov for fortsatte tilpasninger og styrkelse af dansk forsvar. Dels ved prioritering af tildelte ressourcer til opstilling af de nødvendige strukturer og militære kapaciteter, dels til styrkelse af det multinationale samarbejde. Styrkelsen skal bl.a. sikre de militære enheder bedst mulige vilkår for løsning af deres opgaver, herunder den bedst mulige beskyttelse.

Efter terrorangrebene den 11. september 2001 blev der nedsat en arbejdsgruppe, som skulle undersøge forsvarets kapaciteter i relation til terrortruslen. Arbejdsgruppen fandt frem til, at det militære forsvar generelt set besidder de nødvendige kapaciteter til at deltage i forsvaret mod og bekæmpelse af terrorisme, men indeholdt også en række anbefalinger f.eks. en forøgelse af den operative kapacitet ved specialstyrkerne, bedre beskyttelse mod angreb med biologiske og kemiske kampstoffer.

Der næst har jeg som opfølgning på den kun få år gamle beretning fra Forsvarskommissionen iværksat udarbejdelse af en række redegørelser og analyser, som skal tilvejebringe grundlaget for de politiske drøftelser om et nyt forsvarsforlig. I forbindelse hermed undersøges blandt andet udviklingen af henholdsvis hæren, søværnet, flyvevåbnet og hjemmeværnet samt de værnsfælles strukturer.

Dette indebærer også, at eksempelvis mulighederne for og konsekvenserne af sammenlægninger i forsvarets øverste ledelse eller en slankning heraf undersøges. Tilsvarende har jeg iværksat undersøgelser inden for andre områder, her kan jeg bl.a. nævne Forsvarets Bygningstjeneste samt Farvandsvæsenet. Endvidere undersøges mulighederne generelt for effektiviseringer, udliciteringer mv.

Hjemmeværnet – som jeg i øvrigt ønsker bevaret som en folkelig og frivillig del af det samlede forsvar – bør fortsætte den udvikling, der blev indledt i det seneste forsvarsforlig. Derfor bliver mulighederne for at tillægge hjemmeværnet en række større og mere krævende opgaver end tidligere også undersøgt, herunder bl.a. en bedre udnyttelse af hjemmeværnet i relation til det civile beredskab.

NATO's styrkestruktur stiller nye krav til beredskab og deployeringsevne, altså evnen til efter behov og med kort varsel at kunne indsætte en militær styrke i et af verdens brændpunkter. Vi

har et professionelt forsvar baseret på værnepligt, som kan leve op til dette. Derfor ønsker regeringen værnepligten bevaret. Værnepligten bidrager til at skabe forsvarsvilje i befolkningen, og til at vi har et bredt forankret forsvar, hvor alle samfundslag er repræsenteret. Hertil kommer, at det vil blive meget dyrt med et forsvar kun bestående af professionelle soldater.

Anvendelsen af værnepligt som rekrutteringsgrundlag til forsvarets internationale opgaveløsning er blevet kritiseret af bl.a. NATO's generalsekretær. Det må dog være sådan, at vores soldater bliver målt på den indsats, som de yder i operationsområdet. Det er mit indtryk, at vi er blandt de allerbedste. Vi leverer varen, når den efterspørges. Hvordan vi tilvejebringer varen, er et dansk anliggende.

Det udelukker dog ikke, at vi kan gøre værnepligten bedre. Derfor undersøger vi også i øjeblikket forhold som værnepligtens længde, indholdet i tjenesten mv.

I forbindelse med videreudviklingen af forsvaret – herunder styrkelse af evnen til deltagelse i internationale operationer og opfølgning på NATO-topmødet i Prag – vil en række konkrete områder blive analyseret nærmere.

Det omfatter bl.a. kommende danske bidrag til NATO's Response Force. Styrken bliver en robust, veluddannet og veludstyret værnssfælles NATO-styrke, der skal kunne varetage hele spektret af NATO's opgaver og skal kunne indsættes globalt med kort varsel.

Det omfatter også konkretisering af danske bidrag til NATO's kapacitetsinitiativ, hvor nationerne skal bidrage til opbygning af NATO's manglende kapaciteter – eksempelvis strategisk løftekapacitet i form af transportfly.

Hertil kommer undersøgelse af konsekvenser af kommende tilpasninger i NATO's kommando- og styrkestruktur samt øvrig strukturudvikling.

Den videre udvikling skal bidrage til den fortsatte omstilling af forsvaret til den internationale opgaveløsning i overensstemmelse med den sikkerhedspolitiske udvikling. Forsvaret skal udvikles til i endnu højere grad at kunne løse internationale opgaver. Forsvaret må forudse en udvidet international indsats, en skærpet styrkemæssig profil samt et øget materielinvesteringsbehov. De dele af forsvaret, der ikke direkte løser internationale opgaver, men som indirekte bidrager hertil eller som varetager suverænitets- og myndighedsopgaver skal også nøje overvejes.

Det handler kort og godt om at tilpasse NATO og dansk forsvar til den nye tid. Til truslerne fra den internationale terrorisme og faren fra masseødelæggelsesvåben og missiler. Det handler om vor sikkerhed, og om at fastholde det amerikanske engagement i Europa. Vi har alle en klar interesse i et stærkt transatlantisk bånd. Disse mål når vi ikke ved hovsa-løsninger, og sådanne fortjener forsvarets personel heller ikke.

Danmark regner med vores allierede, herunder ikke mindst USA og Storbritannien, og de skal kunne regne med os.

Notat

Samplacering af Forsvarsministeriets departement og forsvarschefen

(Notat nr. 3)

Resumé

Af forsvarsoplægget fremgår, at forsvarschefen og en mindre stab samplaceres med Forsvarsministeriets departement, og at departementets virksomhed fokuseres mod strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol. Samplaceringen vil have den fordel, at informationsudvekslingen mellem forswarets øverste politiske og militære ledelse styrkes, uden at der skydes et ekstra niveau ind i forswarets organisation. Samtidig vil organiseringen være entydig, og ministeren kan holdes fri af forswarets administrative driftssager. Det ændrede opgavefokus i departementet vil medføre klare arbejdsgange, så eventuelt overflødig dobbeltarbejde undgås.

Samplacering af Forsvarsministeriets departement og Forsvarskommandoen

Baggrund

Der er siden 1990'erne sket en bevægelse af det danske forsvar fra et klassisk territorialforsvar baseret på mobiliseringsstyrker til et forsvar rettet mod deltagelse i internationale operationer og baseret på reaktionsstyrker.

Kendetegnende for den forsvarsmæssige indsats er, at den i vidt omfang vil finde sted uden for Danmarks grænser. Samtidig stilles der krav til den forsvars- og beredskabsmæssige evne til hurtigt at kunne imødekomme en direkte trussel mod Danmark i form af fx terrorangreb. Endelig er det en del af forsvarspolitikken at yde en forebyggende indsats i kampen mod spredning af masseødelæggelsesvåben.

Alle disse forhold har medvirket til, at den operative forsvarsplanlægning i dag i langt højere grad end tidligere indebærer politiske prioriteringer. Hvor det tidligere først og fremmest var spørgsmålet om tildeling af ressourcer til forsaret, der krævede politisk stillingtagen, er der i dag et langt videre spektrum af sager, der kræver denne bevågenhed.

Det bredere forsvarspolitiske fokus har ændret vilkårene for forswarets øverste politiske og militære ledelse. Først og fremmest i form af øget behov for at involvere den

politiske ledelse i overvejelser af operativ karakter og for øget informationsudveksling mellem den politiske og militære ledelse.

Ministerens behov for information om sager med stor bevågenhed, herunder opdateret og til tider detaljeret viden om danske styrkers operationer, kan opfyldes ved, at der holdes en tæt personlig kontakt mellem forsvarrets øverste politiske og militære ledelse. Informationsudvekslingen handler både om kommunikation fra forsvarrets operative led til forsvarsministeren om sager, der kan udvikle sig fra rent operative anliggender til politiske sager, og om at sikre, at politiske udmeldinger når de operative led. Informationsudvekslingen må forventes at blive styrket ved en samplacering.

En arbejdsgruppe med repræsentanter fra Finansministeriet, Statsministeriet, Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen har i december 2003 lavet en analyse af organiseringen mellem departementet og Forsvarskommandoen. Arbejdsgruppen opstiller fire modeller for en ændret organisering uden at fremhæve én model frem for andre:

Model A

Model A indebærer en tilpasning af opgavefordelingen mellem departementet og Forsvarskommandoen og en eventuel samplacering. Modellen kan sammenlignes med en klassisk departement/direktoratsmodel og ligger tæt op ad en samlokalisering af de nuværende organisationer. Der sker dog en tilpasning af opgavefordelingen mellem departementet og Forsvarskommandoen, så dobbeltarbejde undgås. Der ændres således ikke umiddelbart på den nuværende arbejdsdeling, hvor Forsvarskommandoen udarbejder militærfaglige bidrag, som i departementet tilføres en politisk vinkel eller dimension.

Ved samplacering vil en bedre information om forsvarets forhold til det politiske niveau og en klarere udmelding af politiske signaler til forsvaret blive mulig. Organiseringen giver god mulighed for politisk kontrol med forsvaret. Omfanget af departements størrelse og kontrolvirksomhed vil kunne virke hæmmende for den politiske fokusering.

Model B

Model B indebærer et politisk fokuseret departement og opblødning af skellet mellem departementet og Forsvarskommandoen. Modellen er inspireret fra Beskæftigelsesministeriet og Miljøministeriet. Departementet skal fokusere på strategiske og styringsmæssige opgaver, mens opgaver vedrørende drift og forvaltning af forsvaret i endnu højere grad end i dag forankres i Forsvarskommandoen. Modellen kan eventuelt kom-

bineres med samplacering. Departementet vil få en betydelig mindre størrelse, end det er tilfældet i dag.

Modellen imødekommer ministerens behov for en samlet og styrket kapacitet vedrørende planlægning og ressourcestyring. Herved styrkes også det politiske fokus, idet der ikke i det daglige fokuseres på driftsopgaverne.

Til gengæld indebærer modellen, at departementet må give slip på en del af kontrollen med forsvarrets almindelige drift. I tilknytning hertil vil der ske en reduktion af den fagspecifikke ekspertise i departementet.

Model C

Modellen er en videreudvikling af model B, idet forsvarschefen i denne model integreres i et politisk fokuseret departement. Det betyder, at der fortsat vil være tale om et mindre og politisk fokuseret departement, hvor forsvarschefen og hans ledelsessekretariatet integreres i departementet.

Integrering af forsvarschefen i departementet vil medføre et tæt samspil mellem forsvarsminister og forsvarschef. Modellen kan dog resultere i, at forholdet mellem den militære og politiske del af organisationen ikke ændres i forhold til nu. Dette vil ske, hvis Forsvarsstaben de facto kommer til at indtage rollen som forsvarrets styrelsesniveau, mens forsvarschefen bliver opslugt i departementets struktur. Hermed opblødes skellet mellem forsvarrets øverste politiske og militære ledelse ikke, men der indskydes blot et nyt niveau.

Model D

Model D indebærer en egentlig sammenlægning af departementet og Forsvarskommandoen. Modellen indebærer, at forsvarschefen og en større del af Forsvarsstaben integreres i departementet. Ændringerne ved denne model vil i særlig høj grad afspejle nedbrydningen af skellet mellem politik og militær faglighed. Modellen medfører i sin yderste konsekvens, at Forsvarskommandoen nedlægges, og funktionerne flyttes ind i departementet.

Der vil blive tale om en fælles strategisk ledelse til udvikling og planlægning, samtidig med at der etableres hurtige og effektive informations- og beslutningsveje mellem forsvarschefen og forsvarsministeren. Det er dog sandsynligt, at departementet vil have en større interesse i at følge forsvarrets driftsopgaver. Udfordringen vil være at holde ministeren fri af problematiske enkeltsager på det operative niveau, idet forsvarsministeren vil have sværere ved at holde sig hævet over den daglige drift, som forsvarschefen vil være mere involveret i. Endelig vil det kræve en nøjere balancering af forsvars-

chefens rolle for at sikre, at han både kan fungere som rådgiver som en del af departementets organisation og som øverste chef for forsvaret.

Beslutning

På baggrund af de fire modeller er det valgt at samplacere forsvarschefen og en mindre stab med departementet. Hermed opnås en model, hvor kommunikationen mellem forsvarets øverste ledelse og forsvarsministeren styrkes, uden at der skydes et ekstra niveau ind i forsvarets organisation. Organiseringen vil være entydig, og ministeren kan holdes fri af forsvarets almindelige driftssager. Samtidig gennemføres der en rationalisering og effektivisering af arbejdsprocesserne, således at der sættes fokus på strategisk udvikling samt overordnet styring og kontrol. Derimod vil opgaver af driftsmæssig karakter blive flyttet ud af departementet, ligesom sagsbehandlingen søges forenklet. Med den effektivisering, der er gennemført i 2003, vil der herefter være gennemført en effektivisering af departementet med 25 – 30 %.

København, den 20. april 2004

Notat

Spørgsmål og svar til regeringens udspil til forsvarsforlig

(Notat D)

I det efterfølgende besvares en række spørgsmål, der er stillet til forsvarsministeren i de foreløbige drøftelser om regeringens udspil til et kommende forsvarsforlig. Spørgsmålene er stillet i perioden 1. til 14. april 2004.

Spørgsmål nr. 58:

"Der ønskes foretaget en beregning af de totale samfundsøkonomiske omkostninger ved den foreslåede værnepligtsmodel. Der ønskes i beregningen foretaget en udspecificeret opgørelse af udgifterne til følgende elementer:

- *Udgifterne til løn til værnepligtige*
- *Udgifterne til opretholdelse af struktur og faste installationer som muliggør værnepligtsuddannelsen*
- *Indirekte udgifter som følge af formindskelse af arbejdsstyrken og forsinket opstart og gennemførelse af uddannelsesforløb."*

Svar:

Vedrørende lønudgiften til værnepligtige henvises til tidligere fremsendte notat af 31. marts 2004 benævnt "notat 2". Notatet omhandler 3 forskellige modeller for den fremtidige aflønning af værnepligtige. I modellerne er indarbejdet elementer som skattefri kost og frirejsekort.

Hærens Basisuddannelse planlægges gennemført ved 8 af hærens garnisoner (kaserne i Aalborg, Skive, Holstebro, Varde, Fredericia, Slagelse, Vordingborg og Høvelte), hvor der hvert sted oprettes en uddannelsesbataljon med 3 - 5 underafdelinger. I alt 4 - 5 underafdelingsværdier på landsplan viderefører halvårligt reaktionsstyrkeuddannelsen i direkte forlængelse af basisuddannelsen. Disse underafdelinger kan efterfølgende danne udgangspunkt for udsendelse af styrkebidrag til længerevarende internationale operationer. Personelforbruget til uddannelsesstrukturen for basis- og reaktionsstyrkeuddannelsen forventes at være på ca. 700 faste årsværk, ekskl. årsværk til personel under reaktionsstyrkeuddannelse. Personellet er placeret i den operative struktur, primært i enheder i 2. Brigade og divisionstropperne i Danske Division.

med yderligere anskaffelser efter 2009." Der ønskes en nærmere redegørelse for de her beskrevne forhold. Skal beskrivelsen forstås således, at man rent teknologisk ville kunne sikre hæren bedre enkeltmandsudstyr, hvis der ved omprioritering var mulighed for at gå ud over "den samlede økonomiske ramme, der er til rådighed for forsvaret" – eller rettere: Den del af rammen, der afsættes til investeringer i enkeltmandsudrustning? Når det vurderes, at der vil være behov for fortsatte investeringer efter 2009, skyldes det så alene forventningen om nye investeringsmuligheder efter 2009 som følge af den teknologiske udvikling, eller skyldes det også behovet for at udjævne den økonomiske belastning over flere år, som følge af andre materielprioriteter inden for rammen?"

Svar:

Projektets hovedformål er at tilføre hæren kommunikationsudstyr og føringssystemer som forudsætning for, at hærens kapaciteter kan indgå i opgaveløsninger i et netværksbaseret operationsmiljø i en værnssfælles allieret eller multinational kontekst.

Den afsatte økonomiske ramme planlægges anvendt til anskaffelse af digitalt kommunikationsudstyr, computerudstyr til kampkøretøjer, navigationssystemer, opbygning af kapacitet til behandling af digitale kort, føringssystemer til føring på kompagni- og bataljonsniveau samt identifikationssystemer. Dertil kommer videreudvikling af Danish Army Command Control and Information System (DACCIS), opdatering af områdesignalsystemer, udstyr til elektronisk krigsførelse samt stabs- og føringsstøttemateriel.

Projektets sammensætning afspejler det operative og teknologiske behov for at binde hærens kapaciteter sammen - fra enkeltmand til fører, og det vurderes, at den konkrete prioritering af midlerne, herunder omfanget af kommunikationsudstyr dedikeret til enkeltmandsniveauet, vil styrke muligheden for en effektiv informations- og vidensdeling på alle hærens niveauer.

Det vil altid være muligt at forbedre enkeltområder, herunder eksempelvis enkeltmandsudstyr, ved at tilføre yderligere økonomiske midler. En enheds effektivitet er et samspil mellem personel, uddannelse, enkeltmandsudrustning, køretøjer, våbensystemer og materiel i øvrigt. Det er vigtigt, at der er balance imellem alle disse elementer. Det er opfattelsen, at der er en fornuftig balance i det foreliggende forslag.

Spørgsmål nr. 85:

"Der ønskes en uddybende redegørelse for forslaget om samplacering af forsvarschefen og forsvarsministeren. Hvilke stillinger fra forsvarskommandoen vil efter forslagets gennemførelse blive flyttet med ind i et nyt forsvarsministerium?"

Svar:

Af regeringens forsvarsoplæg 2005 - 2009 fremgår, at departementets virksomhed skal fokuseres mod strategisk udvikling og overordnet styring og kontrol. Der forudsættes dermed en øget delegering af driftsbetonede opgaver fra departementet til blandt andre Forsvarskommandoen. Herved forventes ministerens og departementets behov for løbende afrapportering og status på udvalgte områder at blive øget.

Der er derfor behov for, at samplaceringen af forsvarschefen med Forsvarsministeriets departement understøttes af en stab, der kan udvides med relevante kompetencer efter behov. Staben vil være en del af forsvarschefens Ledelsessekretariat.

Staben forventes at bestå af en "kernestab" på 7 personer: 1 chef, 3 sagsbehandlere og 3 personer til støttefunktioner. Kernestaben skal kunne suppleres fra Forsvarskommandoen eller andre myndigheder i forsvaret med op til 13 personer, så staben samlet kan være på op til 20 personer. Eksempelvis kunne staben i forbindelse med en operativ hændelse blive suppleret med personale fra Forsvarskommandoens Operationsstab og med personale fra en faglig myndighed med den særlige operative detailekspertise, hændelsen måtte kræve.

Spørgsmål nr. 86

"Der ønskes en detaljeret udgave af materielskitzen med præcis angivelse af de projekterede indkøb, samt alternative overvejelser og præferencer vedrørende de enkelte poster. Det ønskes i denne forbindelse oplyst om der i forbindelse med de enkelte poster foreligger oplysninger om mere egnet materiel, som er fravalgt af økonomiske årsager."

Svar:

1. Prioritering i materielanskaffelserne

Med udgangspunkt i ønsket om at indrette forsvaret efter en kapacitetsbaseret tilgang, således at en bred vifte af kapaciteter kan stilles til rådighed i forskellige situationer, er der udarbejdet en materielskitse opdelt på de tre værn, Hjemmeværnet og det værn-fælles område. Materielanskaffelserne er fokuseret i forhold til de relevante fremtidige operative kapaciteter bl.a. med henblik på at sikre, at "det teknologiske gab" mellem Danmark og visse andre allierede ikke øges og helst mindskes. I prioriteringen indgår der tillige anskaffelser af materiel, der sikrer en høj grad af personelsikkerhed. Endvidere sikres, at Danmark kan leve op til tilsagnene om deltagelse i NATO's kapacitets-initiativer (PCC).